

Halálok a martosi anyakönyvben

(1778—1820)

A martosi református anyakönyvben 1778-ban, majd 1803-tól kezdve — 1819 kivételével, amikor valószínűleg nem volt haláleset — minden évben feljegyezték az elhalálozások okát. Ezek a feljegyzések nagyon sok — a népi orvostudomány szempontjából érdekes — adatot tartalmaznak. Nem lesz tehát érdektelen idézni itt az anyakönyvben szereplő betegségneveket, illetőleg egyéb halál-okokat.

A következőkben az 1778—1820 évekről szóló bejegyzéseket idézem. 1820 után ugyanazok a betegségnevek ismétlődnek és egyre gyakoribbak a köznyelvi és tudós, tehát nem népi elnevezések.

- 1778: Endrédi Mihály Felesége Szűcs Judith gyermek szülés miatt meg halván | Jóba István leánya Katalin kinek a Lábát afene annyira meg ette hogy bokába csak nem el szakadt Predikaczioval el temettetett tiz esztendő korában |
- 1803: egy haffal született három gyermekei u. m. Gergelly, Kata Sufa meg holtak | Joba Sandor felesége Somodi Erfe, a ki 18 elztendeig nyomta az ágyot, maga erejiből fel kelni ágyából és egy helyből a máfikba menni nem tudott ejtzaka maga ágyából fel kelt és lenki észre nem vévén ki ment az házból és reggel az Aftván vizeben halva taláztatott meg |
- 1804: szegezef | vér folyás | fuladozás | hideglelef | vér haf | szárazbetegleg |
- 1805: dagadás | nyavalya töréf | patéts | daganat |
- 1806: öklelef | füly |
- 1807: himlő | vizbe holt |
- 1808: patéts | öregség | Száraz betegség | nehéz nyav[alya] | füladozás | vizbe holt | szegezés | süly | főfájás | hideglelés | hirtelen való halál | kelevény | gyengeség | forró nyav[alya] | vizi betegleg | pestis | Patéts pestis |
- 1809: az árvizbe esett le a lajtorjáról, midőnn a padlásra ment volna fel s' úgy fült belé | petéts | gyermek ágyba | Dagadozás |
- 1810: nehézfég | dagadozás | Petéts | tfuklás | Sínlődözés | mellybéli süly | rendes halál | nyavalyatörés | vérhas | az élet' erő gyengelége | föld hordáfban a' part szakadt reája | élet erő nem léte | öregleg |
- 1811: éretlenfég | veres himlő | hektika | torok gyék | torok fájás | torok daganat | fekélyes vólt | fekély | a veres himlő következése-a' dagadozás | a' veres himlő vizfzaverődéféből következett vizi betegség |
- 1812: üszög | kölvény | mejjbéli kölvény | sínlődözés | idétlenség |
- 1813: öklelet | szélütés | pokolvar |
- 1814: ót-var | köhögés | a születés[ben] | megtörödött | sárgafág |

- 1815: vizi betegség és guta | szakadás | szegezés v. tüdőgyulladás | a Hidról a'
Nyitrába esett | szélütés |
1816: sínlődő nyav[alya] | hólyagos himlő | szélszorulás |
1817: száradás |
1818: Forró hideglelés | gyerm. szülésbe | vízbe fult | köhögés |
1820: Mégfagyott | Nyitrába fült | Még forráfzták | Nyavajatorés sok | Nyava-
vala |.

KÁLMÁN BÉLA